

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003451

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-12-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Івашина Оксана Олександрівна

2. Oksana O. Ivashyna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6504-1514

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Філологія (українська мова та література)

Дата захисту: 26-12-2024

Спеціальність за освітою: Середня освіта 014.01 Українська мова і література

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 7207

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 17.01, 17.09

Тема дисертації:

1. Національні та особистісні виміри архетипів у творчості Марії Матіос
2. National and personal dimensions of archetypes in the works of Maria Matios

Реферат:

1. У дисертації на підставі психопоетикальної методології теоретично обґрунтовано та практично застосовано психологоспрямовані літературознавчі технології, зокрема класичний юнґіанський підхід до визначення архетипів та осмислення психоструктури особистості із залученням елементів психоаналізу З. Фрейда. Проаналізовано специфіку художнього втілення архетипів колективного несвідомого в прозі Марії Матіос (Великої Матері, Мудрого Старого, Священного Шлюбу, Божественної Дитини, Самості), структурних субстанцій індивідуального психосвіту (Его, Тінь, Персона, Аніма/Анімус), світогляду й спрямованості письменниці. Методи дослідження обрано відповідно до широти окресленої теми, що передбачає поєднання загальнонаукової, психологічної та літературознавчої парадигм. Основою практичного дослідження є психопоетикальний підхід у поєднанні з науково-психологічними, дібраними за принципом системного еkleктизму Г. Олпорта. Розширено цей інструментарій активним застосуванням методу архетипного аналізу

за класичною концепцією аналітичної психології К. Г. Юнга для формування стійкої інтерпретаційної матриці, що передбачає залучення герменевтичного й компаративного методів та елементів міфокритики. Це дозволило відносно об'єктивно аналізувати художні образи, які слугують оприявленням тих чи тих психічних феноменів. Предметом дослідження є художні прийоми та засоби, які слугують інструментами експлікації психічного, зокрема структурних субстанцій особистісного свідомого та несвідомого Марії Матіос, а також особистісних і національних вимірів архетипів у її прозі. Визначено джерельну базу для осмислення внутрішнього світу письменниці, якою згідно із засадами психопоетики є її мегатекст. За об'єкт наукової розвідки обрано твори Марії Матіос, які виявляють високий потенціал до експлікації психічних феноменів з розмежуванням на дві категорії: художня проза, яка розкриває психоавтобіографічні аспекти, та психоавтобіографічна публіцистика. Це сприяло реалізації основної мети – окреслення штрихів психопортрету сучасної письменниці Марії Матіос на основі її мегатексту та аналіз основних художніх прийомів й засобів, які забезпечують утілення особистісних та національних вимірів архетипів у мемуарній та художній прозі. Квінтесенцією психоавтобіографічного поля мегатексту визначено збірку «Вирвані сторінки з автобіографії» як принципово нове розуміння мемуарів, які постають в авторському зібранні спогадів, дописів, промов, есеїв з оригінальною композицією та оформленням. На матеріалі «Вирваних сторінок з автобіографії» проілюстровано динаміку формування психосвіту Марії Матіос, розвиток емпатійності, становлення світогляду письменниці та ключові концепти, навколо яких сконцентровано її Его – справедливість, історична правда, материнство, що відображено в експресивних фрагментах мемуарної прози. Класичні елементи індивідуального несвідомого Марії Матіос (Тінь, Анімус) осмислено на матеріалі її художніх творів, позбавлених фільтру Персона, яка відповідає за репрезентацію особистості в соціумі. Відбитків авторської Тіні в мемуарах письменниці майже не виявлено через прагнення до позитивної самоідентифікації. У ході літературознавчо-психологічної інтерпретації творів зі збірок «Чотири пори життя» і «Нація» простежено художнє втілення Анімуса та його поступову інтеграцію психікою, що супроводжується різними образами, які відображають внутрішні й зовнішні перешкоди, психічну інфляцію та вплив Тіні. Для позначення цих елементів психосвіту митця введено термін «структурні субстанції», що передбачає їхнє відокремлення, але нерозривний зв'язок та взаємовпливи водночас. Позаяк юнгіанська концепція передбачає використання терміну «архетип» у досить широкому значенні, сукупність ключових індивідуальних образів, які втілюють ці складові, названо особистісні виміри архетипів. Знакові на рівні нації образи натомість окреслено як національні виміри архетипів. Детальному аналізу цих феноменів сприяє психологізм як якісна характеристика поетики Марії Матіос. У роботі окреслено, що в психопоетиці Марії Матіос певною мірою представлено майже всі юнгіанські структурні субстанції колективного несвідомого, а саме: Великої Матері, Божественної Дитини, Мудрого Старого, Священного Шлюбу. Зважаючи на завдання дослідження було проаналізовано їхню художню експлікацію. Із урахуванням вагомості фемінної тематики творчості Марії Матіос доміантним у її прозі визначено архетип Великої Матері.

2. The thesis, on the basis of psycho-poetic methodology, theoretically substantiates and practically applies psychologically oriented literary technologies, in particular the classical Jungian approach to the definition of archetypes and comprehension of the psychostructure of the personality with the involvement of elements of S. Freud's psychoanalysis. The article analyzes the specifics of the artistic embodiment of the archetypes of the collective unconscious in the prose of Maria Matios (Great Mother, Wise Old Man, Sacred Marriage, Divine Child, Self), the structural substances of the individual psychoworld (Ego, Shadow, Persona, Anima/Animus), the writer's worldview and orientation. The research methods were chosen in accordance with the breadth of the topic, which involves a combination of general scientific, psychological, and literary paradigms. The basis of the practical research is a psycho-poetic approach in combination with scientific and psychological ones, selected according to the principle of G. Allport's systematic eclecticism. This toolkit is expanded by the active use of the method of archetypal analysis according to the classical concept of analytical psychology of C. G. Jung to form a stable interpretive matrix, which involves the hermeneutic and comparative methods and elements of mythocriticism. This allowed for a relatively objective analysis of artistic images that serve as a manifestation of certain mental phenomena. The subject of the study is the artistic techniques and means that serve as tools for explicating the

psychic, in particular the structural substances of the personal conscious and unconscious of Maria Matios, as well as the personal and national dimensions of archetypes in her prose. The source base for the understanding of the writer's inner world, which, according to the principles of psychopoetics, is her megatext, is determined. The object of scientific research is the works of Maria Matios, which have a high potential for explaining mental phenomena, divided into two categories: fiction revealing psychoautobiographical aspects and psychoautobiographical publicity. This contributed to the realization of the main purpose – to outline the lines of the psychoportrait of the contemporary writer Maria Matios on the basis of her megatext and to analyze the main artistic techniques and means that ensure the embodiment of personal and national dimensions of archetypes in memoirs and fiction. The quintessence of the psycho-autobiographical field of megatext is the collection “Torn Pages from an Autobiography” as a fundamentally new understanding of memoirs, which appear in the author's collection of memoirs, contributions, speeches, essays with original composition and design. The material of “Torn Pages from an Autobiography” illustrates the dynamics of the formation of Maria Matios' psychological world, the development of empathy, the formation of the writer's worldview, and the key concepts around which her ego is centered – justice, historical truth, motherhood – which are reflected in expressive fragments of memoir prose. The classical elements of the individual unconscious of Maria Matios (Shadow, Animus) are comprehended on the basis of her artistic works, devoid of the filter of the Persona, which is responsible for the representation of the individual in society. There are almost no traces of the author's Shadow in the writer's memoirs due to the desire for positive self-identification. In the course of the literary and psychological interpretation of the works from the collections “The Four Seasons of Life” and “The Nation”, the artistic embodiment of Animus and his gradual integration by the psyche, accompanied by various images that reflect internal and external obstacles, mental inflation, and the influence of the Shadow, are traced. The term “structural substances” was introduced to describe these elements of the artist's psychological world, which implies their separation but inseparable connection and mutual influence at the same time. Since the Jungian concept implies the use of the term “archetype” in a rather broad sense, the set of key individual images that embody these components is called the personal dimensions of archetypes. Instead, the images that are significant at the level of the nation are defined as national dimensions of archetypes. A detailed analysis of these phenomena is facilitated by psychologism as a qualitative feature of Maria Matios' poetics. The paper outlines that almost all Jungian structural substances of the collective unconscious are represented in the psychopoetics of Maria Matios to some extent, namely: Great Mother, Divine Child, Wise Old Man, Sacred Marriage. According to the objectives of the study, their artistic explication was analyzed. Given the importance of feminine themes in Maria Matios's work, the archetype of the Great Mother is dominant in her prose.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Івашина О. Марія Матіос у мегатексті: проблема моделювання психосвіту. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 205. Кропивницький : Видавничий дім «Гельветика», 2023. С. 64–69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-9>
- Івашина О. Національна модель індивідуації в романі Марії Матіос “Черевички Божої Матері”. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. Випуск 208. Кропивницький : Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 174–180. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-24>

- Івашина О. Психологізм у творчості Марії Матіос: теоретичні та прикладні аспекти. Закарпатські філологічні студії. Випуск 29. Том 1, 2023. С. 269–274. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.1.50>
- Івашина О. Сні як сигніфікація психосвіту персонажів прози Марії Матіос. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика. Том 34 (73), № 4. 2023. С. 208–214. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2023.4/36>
- Івашина О., Михида С. Архетипи Священного Шлюбу й Самості у прозі Марії Матіос. Слобожанський науковий вісник. Серія: Філологія. № 3, 2023. С. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/philsru/2023.3.20>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михида Сергій Павлович
2. Serhii P. Mykhyda

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.01, 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0921-0819

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Райбедюк Галина Богданівна
2. Halyna B. Raybedyuk

Кваліфікація: к.філол.н., професор, 10.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8984-5496

Додаткова інформація:**Повне найменування юридичної особи:** Ізмаїльський державний гуманітарний університет**Код за ЄДРПОУ:** 02125467**Місцезнаходження:** вул. Репіна, буд. 12, Ізмаїл, Ізмаїльський р-н., 68600, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бровко Олена Олександрівна

2. Olena O. Brovko

Кваліфікація: д.філол.н., професор, 10.01.06**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-7519-4725**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київський столичний університет імені Бориса Грінченка**Код за ЄДРПОУ:** 02136554**Місцезнаходження:** вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Буряк Олена Федорівна

2. Olena F. Buriak

Кваліфікація: к.філол.н., доц., 10.01.01**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-7549-5007**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка**Код за ЄДРПОУ:** 02125415**Місцезнаходження:** вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:**

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фока Марія Володимирівна

2. Mariia V. Foka

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.01.05, 10.01.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9172-4642

Додаткова інформація: ;Researcher ID: AAR-9459-2020

Повне найменування юридичної особи: Центральнoукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Клочек Григорій Дмитрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Клочек Григорій Дмитрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Івашина Оксана Олександрівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна